

پرسش و پاسخ های انتخابات

گروه تولید محتوای فرهنگی و تبلیغی

انتخابات از منظر قرآن کریم

۱. ویژگی های افراد اصلح از منظر قرآن کدامند؟

الف) علم، آگاهی، تعهد و امانتداری

«قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ»^۱ (یوسف) گفت مرا سرپرست خزائن سرزمین مصر قرار ده که نگهدارنده و آگاهم.»
در این آیه شریفه علم و آگاهی و حفظ و امانتداری به عنوان دو شرط اساسی پذیرش مسؤولیت برشمرده شده است. روشن است که علم و آگاهی و حفظ و امانتداری در هر کاری متناسب با آن کار می باشد و با توجه به جایگاه مهم ریاست جمهوری افرادی که انتخاب می شوند باید به تناسب این جایگاه دارای علم و تعهد لازم باشند.

ب) قدرت و توان جسمی

«إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ»^۲ خداوند او (طالوت) را بر شما برگزیده و او را در علم و قدرت وسعت بخشیده است.»
در این آیه شریفه علم و توانایی ملاک گزینش طالوت از سوی خداوند معرفی شده است. این دو ملاک با تناسب هر کاری برای افرادی که عهده دار آن می شوند، ضروری است؛ زیرا بدون برخوردارگی از توانایی علمی و جسمی لازم، امکان انجام

۱. یوسف: ۵۵.

۲. بقره: ۲۴۷.

مناسب آن کار وجود نخواهد داشت.

ج) توجه به ارزش‌ها و نیازهای جامعه

«الَّذِينَ إِِنْ مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ»^۱
کسانی که هرگاه در زمین به آنها قدرت بخشیدیم، نماز را بر پا می‌دارند و زکات می‌دهند و امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند.» ریاست جمهوری با بهره‌مندی از اختیارات و امکانات گسترده باید در مسیر بندگی خداوند (اقامه نماز)، برپایی ارزش‌ها در همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (امر به معروف) و مقابله با ضد ارزش‌ها در همه ابعاد (نهی از منکر) و توجه به نیازهای جامعه (ایتناء زکات) گام بردارد.^۲

ضرورت و فایده‌ی شرکت در انتخابات ریاست جمهوری

۲. چه ضرورتی دارد که مردم در انتخابات مشارکت نمایند؟

انتخابات و مشارکت مردم در تعیین سرنوشت سیاسی خودشان امروزه به عنوان مهم‌ترین نماد مردم سالاری شمرده می‌شود، این پدیده مهم در کشورهای مختلف در قالب‌های گوناگون و با اهداف متعددی برگزار می‌شود، همچون فرآیند تعیین شکل نظام، فرآیند برای تصمیم‌گیری در مورد مسأله مهم مثل قانونی خاص و یا تصمیم‌گیری نسبت به بخشی از قلمرو جغرافیایی، انتخاب رئیس قوه مجریه، انتخاب اعضای قوه مقننه و ...، همچنین انتخابات به عنوان یک راهکار دموکراتیک در سطوح مختلف قابل بهره‌گیری است، به عنوان مثال علاوه بر انتخابات‌های معمولی که در سطح ملی برگزار می‌شود، اصناف، گروه‌ها، تشکله‌ها، انجمن‌ها، احزاب و ... برای پیشبرد برنامه‌های خود از این راهکار استفاده می‌کنند.

بر این اساس در ضرورت اصل وجود انتخابات و کارکردهای مثبت و مفید آن در وضعیت کنونی جهان هیچ شک و تردیدی وجود ندارد، با این حال در کشور ما برخی افراد، در مورد ضرورت یا اهمیت مشارکت مردم در انتخابات‌های ملی همچون انتخابات ریاست جمهوری، شوراها، مجلس خبرگان و شورای اسلامی

۱. حج: ۴۱.

۲. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/955>

تردیدهایی را مطرح می‌کنند که ریشه‌های آن عمدتاً به مسائل دیگری باز می‌گردد، مثل کارنامه ناموفق برخی مسئولان منتخب، چنانکه گاهی نیز این نارضایتی‌ها ریشه در تبلیغات منفی دشمنان نظام دارد که اگر این تردیدها از طریق تبیین درست ضرورت‌های مشارکت در انتخابات رفع شوند، آمار مشارکت نیز به مراتب بالا خواهد رفت.^۱

۳. حضور مردم در انتخابات چه تأثیری در تقویت نظام جمهوری اسلامی دارد؟

در نظام جمهوری اسلامی ایران، مقبولیت مردمی در کنار مشروعیت الهی، یکی از ارکان شکل‌دهنده این نظام است و قوت و ضعف این مسأله نیز مرتبط با میزان حضور و نقش آفرینی مردم است، از طرفی در شرایط کنونی مقبولیت مردمی نقش مستقیمی در امنیت ملی کشورها ایفا می‌کند، به گونه‌ای که هر کشوری از پشتیبانی و حمایت‌های مردمی بالا برخوردار باشد، به لحاظ امنیت ملی نیز از جایگاه بالاتری برخوردار خواهد بود.

از طرفی دیگر یکی از تجلی‌گاه‌های مقبولیت مردمی نظام عبارت است از انتخابات که طی آن هر چه میزان مشارکت مردم در انتخابات بالاتر باشد، نشان‌دهنده مقبولیت بالای آن نظام خواهد بود و به همین تناسب با بالا رفتن میزان مقبولیت نظام، جایگاه امنیت ملی نیز تقویت خواهد شد، این مسأله به ویژه در شرایط کنونی که امنیت، به اصلی‌ترین دغدغه جهانیان تبدیل شده است و پیرامون کشور ما را نیز موجی از ناامنی‌ها فرا گرفته است، بیش از هر زمان دیگری باید مورد توجه قرار گیرد، اگر این نکته را نیز اضافه کنیم که در سال‌های اخیر حامیان نظام سلطه تلاش کرده‌اند تا با متهم کردن کشورها به برخی اتهامات که نتیجه آن تقابل میان مردم و نظام حاکم است، زمینه دخالت خویش در آن کشور و نقض حاکمیت و امنیت ملی آن کشور را فراهم کند، ضرورت مشارکت هر چه بیشتر در انتخابات و نمایش پیوند میان مردم و نظام آشکارتر خواهد شد.

امام خمینی علیه السلام نیز بر نقش مشارکت مردم در عرصه‌های مختلف از جمله انتخابات‌ها در حفظ و تقویت امنیت ملی کشور عنایت داشتند، چنانکه در این زمینه می‌فرمودند: «آگاهی مردم و مشارکت و نظارت و همگامی آنها با حکومت منتخب خودشان،

1. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/953>

خود بزرگترین ضمانت حفظ امنیت در جامعه خواهد بود.^۱ مقام معظم رهبری علیه السلام نیز همواره بر این نکته مهم تأکید داشته و معتقدند: «انتخابات مال رهبری نیست، مال ایران اسلامی است، مال نظام جمهوری اسلامی است، همه باید بیایند در انتخابات شرکت کنند، این موجب می‌شود که نظام جمهوری اسلامی تقویت بشود، پایداری آن و ماندگاری آن تأمین بشود، کشور در حصار امنیت کامل باقی بماند»^۲ بنابراین با چنین نگاهی می‌توان دریافت حتی اگر افرادی به لحاظ برخی مسائل دل‌خوشی از برخی از ارکان و اجزای نظام نداشته باشند، باز هم به خاطر تأمین امنیت ملی خود باید در این انتخابات مشارکت کنند.^۳

۴. آیا شرکت در انتخابات حق مردم است یا تکلیف؟

مشارکت در انتخابات و تعیین سرنوشت در هر نظامی علاوه بر جنبه‌های شرعی که دارد، به عنوان یک حق نیز قلمداد می‌شود، حقی که در همه جوامع و مکاتب بشری به عنوان فضیلت و ارزش شناخته می‌شود و با عناوینی همچون «حق انتخابگری»، «حق مشارکت در تعیین سرنوشت» و ... شناخته می‌شود، از طرفی ویژگی هر حقی این است که صاحب حق باید از آن دفاع کرده و در پی احقاق و عملی ساختن و یا به اصطلاحی علمی‌تر «استیفای» آن باشد یعنی باید تمام حق خود را مطالبه کند، چرا که هر گونه بی‌اعتنایی نسبت به آن اقدامی نارواست که به از بین رفتن حق، منجر خواهد شد.

بر این اساس مشارکت در انتخابات علاوه بر جنبه‌های شرعی گامی در راستای مطالبه و دفاع از حق مسلمی است که هر ایرانی دارد و به همین دلیل برای مشارکت در انتخابات ضرورتی فراتر از تکلیف شرعی وجود دارد که باعث می‌شود تا ضرورت داشته باشد، هر ایرانی ولو اینکه کاری با تقلید و تکلیف شرعی نداشته باشد و یا اساساً غیر مسلمان باشد و یا هیچ تعلق خاطری به نظام جمهوری اسلامی نداشته باشد نیز در انتخابات مشارکت کند، چنانکه مقام معظم رهبری نیز به همین موضوع بارها اشاره کرده و فرموده‌اند: «این (انتخابات) یک حق و در عین حال یک

۱. امام خمینی علیه السلام؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۴، ص ۲۴۸.

۲. <https://farsi.khamenei.ir/others-page?id=32258>

۳. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/953>

تکلیف است. حق آحاد مردم ماست که نظر بدهند؛ تکلیف آنها هم همین است.^۱ به هر حال در اعمال این حق به تبلیغات برخی که ثمربخش بودن آن را مورد تشکیک و انکار قرار می‌دهند، نباید توجه کرد، (به ویژه در مواردی که ثمربخش نبودن ظاهری اعمال این قبیل حق‌ها ناشی از این است که همگان تلاش نمی‌کنند تا به درستی از این حق بهره بگیرند، چون اگر مردم، با بصیرت و چشمانی باز و فارغ از جاروجنجال و هیاهوهای تبلیغاتی و فضای احساسی تلاش کنند تا در فضایی که برای اعمال حق تعیین سرنوشت فراهم شده است، از این حق مسلم خود استفاده کرده و بهترین انتخاب را انجام دهند، در آن صورت رئیس جمهور یا نمایندگان بر سر کار خواهند آمد که تأمین کننده منافع واقعی مردم خواهند بود و تیر دشمنان نیز در بی‌ثمر نشان دادن استفاده مردم از حق مشروع خود به سنگ خواهد خورد.^۲

۵. شرکت در انتخابات و رأی مردم به رئیس جمهور چه فایده‌ای دارد؟ و انتخاب مردم چقدر می‌تواند در اداره کشور اثرگذار باشد؟

پاسخ: نظام سیاسی ما که از نوع «جمهوری اسلامی» است مردم در آن ستون اصلی هستند که به تحقیق باید گفت اگر این مردم در شکل‌گیری، تثبیت و تداوم انقلاب اسلامی حضور نداشتند اساساً انقلابی رخ نداده و تا کنون نیز تداوم نیافته بود. این حضور بگونه‌ای بوده است که بطور متوسط، ملت ایران در هر سال یک انتخابات برگزار کرده اند که می‌توان آن را در دنیا کم نظیر دانست لذا برای اینکه اهمیت و فائده رأی مردم روشن گردد به چند نکته اشاره می‌کنیم:

الف) اهمیت و ضرورت حضور مردم در انتخابات

اهمیت و ضرورت حضور مردم در انتخابات تا بدانجا است که قانون اساسی، امور نظام را بر آرای عمومی مردم مبتنی دانسته و چنین می‌گوید: «در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آرای عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رییس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراهای و نظایر اینها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد»^۳

1. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=7150>

2. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/953>

۳. قانون اساسی؛ اصل ۶.

ب) نقش رئیس‌جمهور در کشور

از آنجا که رئیس‌جمهور بر اساس اصل ۱۱۳ قانون اساسی، دومین مقام رسمی کشور پس از مقام رهبری به‌شمار می‌آید طبعاً انتخاب این شخصیت حقوقی، بسیار مهم باشد و از این طریق مردم به‌طور غیر مستقیم، در مسائل کشور نقش‌آفرین بوده و موثر می‌باشند.^۱

با دقت در بیانات امام راحل و همچنین رهبر معظم انقلاب، به‌خوبی می‌توان تعیین‌کننده بودن حضور مردم را در صحنه انتخابات‌های گوناگون، به‌دست آورد. امام علیه‌السلام می‌فرماید: «اصل حضور مردم در انتخابات، حتی از انتخاب اصلاح هم مهم‌تر است». زیرا بنا به فرمایش امام علیه‌السلام «عظمت ملت ایران را حضور مردم در انتخابات نشان می‌دهد.» و «حضور مردم در انتخابات یکی از همان نمایش‌های عزم راسخ و قدرت و تصمیم ملت ایران است». به همین دلیل است که امام خمینی علیه‌السلام فرمودند: «توده‌های مردم، اصل و تعیین‌کننده و تصمیم‌گیرنده‌اند و آنها هستند که جریان‌ها را هدایت می‌کنند» و «آنچه انقلاب و ایران را حفظ کرده حضور مردم در صحنه است»^۲

ج) خنثی نقشه‌های دشمنان

باید توجه داشت که اگر گاهی زمزمه‌های عدم تاثیر حضور مردم در انتخابات در سرنوشت کشور مطرح می‌گردد بی شک نقشه‌ای است که همواره پس از انقلاب از سوی دشمنان ملت ایران مطرح گردیده است. لذا در این جهت، رهبری معظم انقلاب در بیانی چنین می‌فرمایند: «(دشمنان) همیشه سعی کرده‌اند انتخابات‌های ما را کم‌فروغ کنند تا مردم اطراف عرصه‌ی انتخابات را خالی بگذارند، به صندوق‌های رأی اعتنائی نکنند»^۳

د) انجام تکلیف شرعی

بر اساس نگاه دینی، انتخابات، هم حق مردم و هم تکلیفی شرعی می‌باشد. در این رابطه رهبری معظم انقلاب در بیانی چنین می‌فرمایند: «انتخابات، فقط یک پدیده‌ی

۱. همان.

۲. امام خمینی علیه‌السلام؛ صحیفه‌ی امام؛ ج ۱۷، ص ۴۵۳.

۳. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3417>

سیاسی نیست. انتخابات، مظهر حضور مردم، مظهر احقاق حق و مظهر توانایی و اقتدار ملی برای یک کشور است... هم حق و هم تکلیف مردم است که ببینند و سرنوشت کشورشان را به دست خودشان معین کنند؛ زیرا که کشور متعلق به مردم است.^{۱-۲}

راهکارهای افزایش مشارکت و حضور حد اکثری مردم در انتخابات

۶. با استفاده از کدام راهکارها می توان زمینه افزایش مشارکت عمومی و حضور حداکثری مردم در انتخابات را فراهم نمود؟
مهمترین راهکارهای افزایش مشارکت عمومی و حضور حد اکثری مردم در انتخابات عبارتند از:

الف) آگاهی بخشی و بصیرت افزایی؛ آگاهی بخشی و بصیرت افزایی در مردم، نقش مؤثری در افزایش مشارکت مردمی در انتخابات دارد. مردم اگر درک صحیحی از موقعیت و جایگاه کشور داشته باشند و حساسیت انتخابات ریاست جمهوری و نقش آن را در پیشبرد اهداف و برنامه های کشور و ناکامی دشمنان در دستیابی به اهداف خویش بشناسند، به یقین در عرصه انتخابات حضور پر رنگی پیدا خواهند کرد. مردم باید نسبت به این واقعیت آگاهی پیدا نمایند که نظام جمهوری اسلامی که بر پایه فرهنگ ناب اسلامی شکل گرفته است، با وجود مشکلات و ضعف هایی مدیریتی و داخلی و دشمنی ها و کارشکنی های خارجی توانسته است در مسیر پیشرفت گام برداشته و به دستاوردهای ارزنده ای در عرصه های مختلف دست یابد و افق روشنی را فرا روی کشور روشن نموده است که ادامه این مسیر جز با پشتیبانی و همراهی مردم امکان پذیر نخواهد بود و انتخاب رییس جمهور شایسته نقش مهمی در روند حرکت کشور خواهد داشت.

مردم باید بدانند که حضور آنان در صحنه، خشی کننده بسیاری از توطئه های دشمنان بوده و امنیت بیشتری را برای کشور به ارمغان خواهد آورد. امروز شاهدیم که چگونه قدرتهای غربی در برابر دستیابی کشور ما به فناوری صلح آمیز هسته ای با وجود همه اعتمادسازی ها و رعایت مقررات آژانس اتمی، ایستادگی نموده و

1. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2994>

2. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/947>

کارشکنی می‌کنند. روشن است که حضور پرشور و حداکثری مردم در عرصه انتخابات پیام روشنی برای این کشورها خواهد داشت و قدرت برتری را برای کشور ما به ارمغان خواهد آورد و آنان را در تنگنا قرار خواهد داد. مقام معظم رهبری فرمودند:

گسترش مشارکت و حضور گسترده مردم در انتخابات اهمیت دارد. شور انتخاباتی در کشور و حضور مردم پای صندوق‌های رأی می‌تواند تهدیدهای دشمنان را بی‌اثر کند؛ می‌تواند دشمن را ناامید کند؛ می‌تواند امنیت کشور را تأمین کند. ملت عزیز ما در همه نقاط کشور این را بدانند؛ حضور گسترده آنها در پای صندوق رأی، در آینده کشور تأثیر دارد؛ در امنیت، در استقلال، در ثروت ملی، در اقتصاد، در همه مسائل مهم کشور تأثیر می‌گذارد.^۱

ب) شناخت و درک احساس مؤثر بودن مردم از رأی خویش؛ طبق اصل ششم قانون اساسی در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای عمومی اداره شود از راه انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس، اعضای شوراهای و نظایر این‌ها و... لذا آگاهی و شناخت مردم از نقش مؤثرشان در اداره کشور و تعیین سرنوشت کشور می‌تواند انگیزه شرکت در آنان را افزایش داده و هرگونه ادعای بی‌فایده بودن رأی مردم و اتهام نمایشی بودن و بی‌اثر بودن آرای آنها تواند میزان مشارکت مردم را تضعیف و رو به کاستی ببرد، برای همین توجیه مردم در خصوص میزان نقش و تأثیری که در اداره آینده سیاسی کشور دارند و ملموس کردن این نقش و حق آنان در تعیین سرنوشت سیاسی کشور می‌تواند میزان مشارکت را به مراتب افزایش دهد.

ج) شفافیت، صداقت و اطمینان بخشی؛ یکی از عوامل افزایش مشارکت مردمی، ایجاد فضای شفاف و به دور از ابهام، صداقانه و اطمینان‌بخشی به مردم می‌باشد. رقابت‌های انتخاباتی در صورتی می‌تواند به حضور و مشارکت حداکثری مردم بیانجامد که از شفافیت و صداقت لازم برخوردار باشد و از هر گونه عوام‌فریبی و شعارزدگی پرهیز شود و برای برون‌رفت از مشکلات، برنامه‌های روشن، کاربردی و شفاف ارائه داده شود و مردم اطمینان پیدا نمایند که افرادی که پا در عرصه انتخابات گذارده‌اند، عزم و اراده جدی و برنامه روشنی برای برطرف نمودن مشکلات کشور و شکوفایی بیشتر آن دارا هستند. در صورتی که چنین اطمینانی از

1. <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22233>

سوی نامزدها و جریان‌های سیاسی کشور برای مردم ایجاد شود، شاهد حضور حداکثری آنان در عرصه انتخابات خواهیم بود.

د) پرهیز از سیاه‌نمایی شرایط کشور؛ هر چند وجود برخی از مشکلات به‌ویژه مشکلات اقتصادی، گرانی، تورم و نوسانات قیمت‌ها قابل انکار نیست، اما نامزدهای انتخاباتی و طرفداران آنان باید از سیاه‌نمایی و بزرگ‌نمایی مشکلات کشور و نادیده انگاشتن اقدامات و عملکردهای مثبت پرهیز نمایند و با ارزیابی منصفانه و منطقی از شرایط کشور، برای برطرف شدن مشکلات چاره‌اندیشی نموده و برنامه روشنی ارائه دهند. به هر حال دولت‌های گذشته دارای نقاط ضعف و قوتی بوده‌اند و در ارزیابی وضعیت کلی کشور باید به مجموعه این نقاط توجه شود و برای برطرف نمودن نقاط ضعف و کاستی‌ها و تقویت نقاط مثبت راهکارهایی معرفی گردد. سیاه‌نمایی وضعیت کشور ضمن اینکه انگیزه مشارکت را در مردم کاهش خواهد داد، دانسته یا نادانسته حرکت در راستای اهداف دشمنان محسوب خواهد شد.

ه) برنامه و راه‌حل‌های روشن برای برون‌رفت از مشکلات؛ از عوامل مؤثر در افزایش انگیزه مشارکت در مردم و شکل‌گیری حضور حداکثری آنان، ارائه برنامه و راه‌حل روشن نامزدهای انتخاباتی برای برون‌رفت از مشکلات کنونی کشور و پرهیز از کلی‌گویی و ابهام‌گویی در این زمینه است. مردم باید در برنامه‌های نامزدهای انتخاباتی، راه‌حل و برنامه‌های روشن و ملموسی را برای برطرف شدن مشکلات کنونی کشور مشاهده نمایند تا انگیزه آنان برای حضور در انتخابات و بهتر شدن شرایط کشور و برطرف شدن مشکلات آن افزایش پیدا نماید.

و) حضور سلیق و گرایش‌های متنوع با پرهیز از جناح‌بازی‌های سیاسی؛ حضور سلیق و گرایش‌های سیاسی متنوع و معتقد به نظام موجب ایجاد شور و نشاط فضای انتخاباتی و فضای رقابتی در کشور شده و این عاملی برای افزایش مشارکت مردمی خواهد بود. البته این تنوع نباید به گونه‌ای باشد که به جناح‌بازی سیاسی و رقابت‌های خسته‌کننده منجر شود و اعتماد مردم را به صداقت جریان‌ها و گروه‌های سیاسی متزلزل نماید و مردم را دچار سردرگمی در تصمیم‌گیری نماید.

ز) نقش رسانه‌ها در ایجاد فضای رقابتی مناسب؛ رسانه‌های عمومی می‌توانند نقش مهمی در ایجاد انگیزه و هیجان سالم انتخاباتی در میان مردم ایجاد نمایند و با آشناسازی مردم با نامزدهای انتخاباتی، برنامه‌ها و اهداف آنان و گزینش نامزد اصلح

و ایجاد فضای رقابتی عادلانه و به دور از جنجال آفرینی، بستر مناسبی را برای حضور حداکثری مردم فراهم نمایند. در این زمینه رسانه ملی، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است و با توجه به گستره و پوشش عمومی این رسانه و تأثیرگذاری آن در میان مردم، این رسانه می‌تواند با برنامه‌ریزی دقیق و برگزاری مناظرات شفاف انتخاباتی، نقش مهمی را در افزایش انگیزه مشارکت عمومی ایفا نماید.^۱

احکام انتخابات

احکام شرعی انتخابات طبق فتوای امام خامنه‌ای علیه السلام

۷. آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران شرعاً واجب است؟
پاسخ: شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه‌ی شرعی، اسلامی و الهی است.

۸. آیا شرکت در انتخابات جمهوری اسلامی ایران واجب عینی است یا کفایی؟
پاسخ: واجب عینی است.

۹. شخصی توانایی انجام مسؤولیت را در خود می‌بیند، آیا خود را در معرض مسؤولیت قرار دادن و ثبت‌نام در انتخابات بر او واجب است؟
پاسخ: بر کسانی که حقیقتاً خود را دارای شرایط برای خدمتگزاری به نظام اسلامی می‌دانند، واجب کفایی است.

۱۰. آیا پذیرش رأی مردم و التزام به آن برای نامزدهایی که در انتخابات حائز اکثریت آرا نشدند لازم است؟ آیا بر سایر نامزدها جایز است که دست به انتقاد و اعتراض در حیطه‌ی قانونی یا غیر قانونی بزنند؟
پاسخ: رعایت قانون و تمکین در برابر آن بر همگان لازم است. اصل اعتراض از راه قانونی و با مراعات مقررات و ضوابط ایرادی ندارد.

۱۱. در ایام انتخابات جهت شناخت کاندیدای مناسب، می‌بایست نواقص و عیوب و امتیازات آنها را در گذشته و حال تفحص کرد تا فرد لایق را پیدا نمود؛ آیا صحبت کردن پشت سر کاندیداها برای انتخاب فرد اصلح، جایز است؟ ملاک چیست؟

1. <https://www.pasokh.org/fa/News/View/961>

پاسخ: در امور مربوط به انتخابات در حد مشاوره، اشکال ندارد.

۱۲. وظیفه‌ی روحانیون و خواص در قبال شناساندن فرد اصلح چیست؟ آیا از

لحاظ شرعی تکلیفی بر عهده‌ی آنها می‌باشد؟

پاسخ: همگان به‌ویژه خواص و علما وظیفه دارند با حداکثر دقت افراد اصلح را با حجت شرعی شناسایی کرده و به مردم معرفی کنند و مردم را در انتخاب درست یاری دهند. عدم دخالت خطرناک است؛ دخالت بدون بصیرت و حجت هم خطرناک است.

۱۳. به نظر معظم‌له معیارهای نامزد اصلح چه مواردی است؟

پاسخ: با وجود شرایط قانونی، اهم معیارهای اصلح به شرح زیر است:

- تدین
- تعهد و خوش‌نامی
- وفاداری به انقلاب و ایستادگی در راه آن
- عزم و اراده و نفوذناپذیری در مقابل دشمن و افراد ناصالح
- دارای برنامه و کفایت لازم
- مرعوب نشدن در مقابل دشمنان
- ساده‌زیستی و دوری خود و بستگان از اشرافی‌گری
- مردمی و آشنا به درد مردم، خدمتگزاری
- اعتقاد واقعی به راه امام راحل علیه‌السلام
- تقید به مسائل اخلاقی، نظیر: پرهیز از معامله‌گری، رشوه و توصیه‌پذیری، توجه به منافع طبقات برخوردار جامعه
- تثبیت مواضع عزت‌آفرین، صحیح، عاقلانه و حکیمانه‌ی انقلاب و نظام
- پرهیز از اسراف یا هزینه از بیت‌المال یا اموال شبهه‌ناک در تبلیغات و غیر آن
- پرهیز از طرح اموری که در اختیار آنها نیست
- شناخت اولویت‌ها و فوریت‌های نظام و مردم و پرداختن به آنها

۱۴. اگر اصلح را نشناسیم وظیفه چیست؟ از طرفی اگر تحقیق کنیم و به شخص اصلح نرسیم می‌توانیم در انتخابات شرکت نکنیم؟

پاسخ: در تشخیص فرد اصلح می‌توانید از کسانی که به لحاظ دین تعهد و بصیرت مورد اعتمادند، کمک بگیرید و در هر صورت شرکت در انتخابات نظام جمهوری اسلامی برای افراد واجد شرایط، یک وظیفه‌ی شرعی است.

۱۵. حکم رأی دادن سفید و بی‌نام چیست؟

پاسخ: در هر صورت اگر رأی سفید دادن موجب تضعیف نظام اسلامی باشد، حرام است.

۱۶. در دوره‌های اخیر که رأی دادن به یک لیست خاص که از طرف احزاب و گروه‌های سیاسی داده می‌شود و توسط افراد مشهور و غیر متخصص تشویق و تبلیغ می‌شود، آیا رأی دادن به این لیست‌ها بدون تحقیق در مورد افراد آن جایز است؟ و اگر این لیست یا برخی از افراد آن در انتخابات رأی آورند و صلاحیت منصب را نداشته باشند، ما در پیشگاه خدای متعال مسؤول خواهیم بود؟

پاسخ: به فهرست و افرادی رأی دهید که معرفی‌کنندگان آنها افرادی متعهد، مؤمن، بصیر و انقلابی و قابل اعتماد باشند، مگر آنکه حجت شرعی برخلاف داشته باشید.

۱۷. آیا تخریب نامزدها جهت رأی آوردن فردی که به نظر هواداران اصلح است، جایز است؟

پاسخ: بیان ضوابط و شرایط و نقد برای روشن شدن اذهان مانعی ندارد، ولی باید از هتک حرمت و تهمت و توهین اجتناب کرد.

۱۸. در صورتی که به شخصی رأی داده شود و بعداً ایشان آن‌طور که باید به احکام اسلامی عمل نکنند و موجب نارضایتی گردد، آیا فرد رأی‌دهنده در محضر خداوند متعال مسؤول خواهد بود یا خیر؟

پاسخ: اگر بر طبق موازین شرعی عمل کرده است، مسؤول نخواهد بود.

۱۹. خرید و فروش آراء در انتخابات چه حکمی دارد؟

پاسخ: جایز نیست.

۲۰. آیا استفاده از بیت‌المال جهت تبلیغات انتخابات اشکال دارد؟

پاسخ: استفاده از اموال بیت‌المال بدون مجوز شرعی و قانونی جایز نیست و موجب ضمان است.^۱

شرکت در انتخابات از نگاه مراجع تقلید

۲۱. دیدگاه مراجع تقلید در باره‌ی شرکت در انتخابات چیست؟

امام خمینی علیه السلام:

وصیت من به ملت شریف آن است که در تمام انتخاب، چه انتخابات رئیس جمهور و چه نمایندگان مجلس شورای اسلامی و چه انتخابات خبرگان ... در صحنه باشند و اشخاصی که انتخاب می‌کنند روی ضوابطی باشد که اعتبار می‌شود، ... مراجع و علمای بزرگ تا طبقه بازاری و کشاورز و کارگر و کارمند، همه و همه مسئول سرنوشت کشور و اسلام می‌باشند؛ چه در نسل حاضر و چه در نسل‌های آتیه؛ و چه بسا که در بعضی مقاطع، عدم حضور و مسامحه، گناهی باشد که در رأس گناهان کبیره است.^۲

رهبر معظم انقلاب علیه السلام:

در قضاوت ناظران بین‌المللی نسبت به هر کشور، مسائلی نظیر میزان حضور مردم در انتخابات و چگونگی روی کار آمدن مسئولان و نهادهایی نظیر مجلس، تأثیرگذار است، بنابراین شرکت انبوه مردم در انتخابات مجلس از این زاویه نیز کاملاً ضروری است.

ممکن است کسی از بنده خوشش نیاید اما اگر ایران را دوست دارد، باید به پای صندوق رأی بیاید، بنابراین هرکس به ایران علاقه‌مند است و امنیت کشور، حل شدن مشکلات و گردش صحیح نخبگانی را دوست دارد، در انتخابات شرکت کند. افراد مؤمن و انقلابی با انگیزه قوی در انتخابات شرکت خواهند کرد اما اگر کسی انگیزه دینی و انقلابی ندارد اما میهن عزیز را دوست دارد لازم است به پای صندوق‌های رأی بیاید.^۳

1. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=36569>

۲. امام خمینی علیه السلام، صحیفه‌ی امام؛ ج ۲۱، ص ۴۲۱.

3. <https://farsi.khamenei.ir/news-content?id=44816>

آیت الله جوادی آملی:

نکته‌ای که هرگز نباید فراموشمان بشود همان جریان انتخابات است که ان‌شاءالله همه ما شرکت کنیم برای خود رأی قائلیم، نظر قائلیم و کشورمان را، کشور اهل بیت را، خون شهدا را مغتنم بشماریم هر کس که بین خود و بین خدای خود اصلاح تشخیص دادیم او را هم انتخاب می‌کنیم هم خودمان شرکت کنیم هم هر کس از ما مشورتی خواست بخواهیم که در پای صندوق رأی شرکت کنند برای اینکه این یک قدرت ملی است، قدرت دینی است، قدرت اسلامی است که دشمن‌زدایی دارد.^۱

آیت الله العظمی مکارم شیرازی:

باید با حضور پرشور خود در انتخابات، دشمنان را مأیوس کرد و ثابت کرد که تحریم‌ها و فشارها بر ما تأثیری ندارد، ثابت کرد ایران کشوری مستقل، قوی و نترس است و نظام جمهوری اسلامی نظامی پایدار است به‌همین دلیل تعبیر به لزوم می‌کنیم و می‌گوییم بر همه لازم است که در انتخابات شرکت کنند.

آیت الله نوری همدانی:

همه باید در صحنه حاضر شویم تا انتخابات خوبی انجام شود، با توجه به اوضاع و زمان فعلی شرکت در انتخابات واجب است؛ چراکه از مظاهر اسلام و از موضوعات مهم نظام اسلامی است، مردم نظام اسلامی را که مبتنی بر قرآن کریم و روایات اهل بیت علیهم‌السلام است قبول دارند و به مسائل سرنوشت‌سازی مانند انتخابات اهمیت می‌دهند. باید در انتخابات حضور پرشوری داشته باشیم و توجه کنیم که دشمنان قسم خورده ما سرمایه‌گذاری کردند و در کمین هستند تا از هر فرصتی علیه انقلاب استفاده کنند.

آیت الله سبحانی:

رای دادن از الزامات شرعی است و حفظ نظام با شرکت در انتخابات میسر می‌شود... برای اینکه دشمن را خوار و سبک کنیم، همه مردم با آگاهی در انتخابات شرکت کنند، ما هم شرکت می‌کنیم.

1. <http://javadi.esra.ir>

آیت الله علوی گرگانی:

مردم باید خود را جزئی از نظام بدانند و در انتخابات شرکت کنند.

آیت الله مظاهری:

انتخابات، مایه تضمین جمهوری اسلامی است و از این جهت دشمنان انقلاب و جمهوری اسلامی همواره در صدد هستند تا این امتیاز ملی و اسلامی را کم‌رنگ و بی‌رونق کنند، اما ملت بزرگوار همواره با حضور در صحنه، آنان را ناامید ساخته‌اند.

آیت الله وحید خراسانی:

به طور کلی، تضعیف نظام جمهوری اسلامی ایران حرام است. و هرکاری که انجام آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است ترک شود و هر کاری که ترک آن باعث تضعیف نظام شود، لازم است انجام داده شود.

آیت الله صافی گلپایگانی:

همه صحنه‌هایی که مردم حضور دارند، برای آن است که می‌خواهند دین را نگه دارند و در برابر دشمنان اسلام صف آرای کنند و اجتماعاتی با این شکوه و عظمت، با انگیزه‌ای جز حفظ دین فراهم نمی‌شود.

آیت الله شبیری زنجانی:

در جایی که حیات مذهب حق متوقف بر شرکت باشد یا عدم شرکت موجب مفاسد عظیم تر در مجتمع گردد، شرکت کردن لازم است.^۱

1. <http://www.shabestan.ir/mobile/detail/news/896141>

فهرست منابع

کتاب

قرآن کریم

۱. خمینی، روح الله؛ صحیفه‌ی امام؛ تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی علیه السلام، چاپ

چهارم، ۱۳۸۶ ش.

۲. قانون اساسی؛ اصل ۶.

پایگاه‌های اینترنتی

1. <https://www.pasokh.org>
2. <https://farsi.khamenei.ir>
3. <http://www.javadi.esra.ir>
4. <http://www.shabestan.ir>